

etiāsi ageretur de duplicibus translatis, quorum in eam diem repositio permittitur? Non alia certe afferri ratio potest, nisi ea, quae desumitur a solemnitate, quae huiusmodi Festa, quamvis *rit. dup. min.*, comitabatur. Haud enim decebat, ut simul conjungeretur festiva solemnitas cum funebri apparatu, castro doloris et Missis de requiem. Et revera Decretum in *Brixinen.* incipitem fecit *P. Merati*, qui ut aliquo modo illud conciliaret cum aliis Decretis, quae in similibus jubent ut Officium fiat de currenti, Missas vero de requiem, censet eo in casu secus edixisse, recedendo a regula, Sacram Congregationem, quia insignes Reliquiae in ea asservabantur. *Part. 1. tit. 5. num. 10. et in indiculo Decretorum num. 631.* Sed ratio haec haud satis erat, ut Sac. Congregatio a regula recederet. Longe validior est altera a Festi celebritate petita, de qua testatur *Pittoni* in Opusculo de commemoratione omnium Fidelium defunctorum §. 2. n. 12. „Ego enim, inquit, qui semel atque iterum fui Oeniponti, rationem translationis esse puto, quia S. Pirminius est in magna veneratione apud populum illum et in ejus Festo, ut ibi audivi, est copiosus concursus et adornatur Ecclesia pulcherrimo apparatu. Ad quid ergo pompae cum luctu? ad quid luctus cum pompis?“

14. Idem dicendum de Sanctis Martyribus Dioecesis Viterbiensis, quorum Festum, quamvis sub ritu duplici minori, magna tamen cum solemnitate celebrari solet, ut innuit ipsum Decretum jubens translationem, sub conditione tamen „dummodo Festum non sit de praecepto“. Si dubitatum fuit, quod Festum esset de praecepto, non nisi a Solemnitate ratio dubitandi oriri poterat. Hinc limitatio conditionalis erat necessaria, quia, si revera Festum fuisset de praecepto, locum non ha-

buisset translatio et potius transferenda fuisset commemoratio defunctorum, veluti fit, quando haec occurrit in Dominica. At quae major solemnitas Oratione perenni quadraginta horarum quoad illam Ecclesiam, in qua per turnum peragitur? Verum haec transferri nequit, ut fit de Sanctorum Festis; magis hinc congruere videtur, si transferatur defunctorum commemoratio ad primam diem non impeditam infra Octavam, ne simul festiva et funebria misceantur. Haec dixi, ut minus sapiens, ad effectum ostendendi, quod nullum venit detrimentum auctoritati Sacrae Congregationis, si, non obstante *Decreto anni 1801* in Ecclesia, in qua pro Oratione quadraginta horarum SSnum. Sacramentum solemniter est expositum, occurrente omnium defunctorum commemoratione, celebrentur Missae de Octava omnium Sanctorum, translata commemoratione defunctorum ad aliam diem.

15. Alia est quaestio: num celebrari queant Missae de requiem in expositionibus illis, quae fiunt praesertim per octiduum post Festum omnium Sanctorum in suffragium animarum purgantium? *Affirmative* eam *Cavalerius* resolvit ibidem *decr. 44. num. 3.* ubi ait: „Hanc igitur collaudarem methodum, ut in expositionibus generaliter parvus admodum usus sit Missarum de requiem, ne perimatur Oratio SSmi. Sacramenti: liberaliter vero esse possit in expositionibus illis, quae instituantur in suffragium animarum Purgatorii, pro quibus etiam fieri posse crederem ipsam solemnem Missam, cum Decreti dispositio (in *Wersavien 7. Maji 1746* supra laudato) restricta non sit ad Missas privatas, adjecta solummodo conditione, ut non fiant ad Altare, ubi expositum est SSnum. Sacramentum“. Ego vero dubitarem, num haec sententia ultro sit admittenda. Hujus-

modi expositiones solemniter fiunt pro gravi causa et publico Ecclesiae bono; scilicet pro Ecclesia purgante et expiatione animarum fidelium, quae in tenebricoso carcere poenas luunt: unde locum habere posse videtur supra laudatum Decretum in *Wersavien*, quod vetat Missas de requiem, Sacramento exposito, etiam in Pyxide, si sit ex publica causa.

16. Recte idcirco in quamplurimis Urbis Ecclesiis per illud Octiduum haec servatur methodus, ut solemniter expositio fiat solummodo horis vespertinis: liberum hinc est de mane, si per Rubricas et S. R. C. Decreta liceat nedum Missas privatas, verum etiam solemnem celebrare pro defunctis. Verumtamen si alicubi in more sit Sacramentum exponere etiam de mane, facile utrumque conciliari posset, anticipando primis horis Missas tam solemnem quam privatas de requiem et ab his abstinendo statim ac Sacra exponitur Eucharistia. Nec valet ratio, quod expositio fit pro defunctis. Bene sicut, quod pro eorundem suffragio preces ad Deum dirigantur, offerantur etiam Sacrificia: nec propterea consequitur, quod Sacramento solemniter exposito fas sit, alternantibus horis, Officium defunctorum canere, ac Missas de requiem celebrare. Hinc Sac. Rit. Congregatio nuperrime *die 27. Martii 1779 in Nucerna Paganorum* consuetudinem celebrandi qualibet Feria prima mensis Anniversarium pro defunctis fratribus cum Officio defunctorum solemniter cantato, castro doloris, funebri campanarum sonitu ante expositum Sacramentum, omnino damnavit tamquam Rubricis et Ecclesiae legibus contrariam, ac insuper mandavit Episcopo, ut eandem omnino aboleri curaret. Merito *Guyetus in Heortologia lib. 4. cap. 22.* haec habet: „Si addenda sit precatio aliqua pro defunctis, ea non fiat, nisi post recondi-

tum Sacramentum. Id habet praxis communis et colligitur a pari ex eo, quod non debet manere ipsummet Sacramentum expositum, dum celebratur Missa pro defunctis: ex *Caeremoniali Monastico lib. 3. cap. 13. num. 14.* Ei adhaeret *Cavalerius* tom. 4. cap. 9. decret. 4. num. 3: „Haud tamen cum ipso denegaverim precatorem nullam collectamve pro defunctis tunc temporis esse habendam, nisi post reconditum Sacramentum; quo exposito, jam vidimus, Missam de requiem fieri non posse et procul abesse debere lugubria quaeque“. Quod intelligendum est de precationibus publicis non autem de privatis.

17. Hactenus de Missis defunctorum; *agendum modo est de Missis votivis*, aut aliis conformibus Officio currenti, quae celebrantur tempore expositionis. De solemnibus dictum est jam satis: praesens sanctio nostra vocat studia ad Missas lectas, quas usitato vocabulo planas et privatas dicimus. Si quae celebrentur Missae votivae de SSmo. Sacramento in iis diebus, in quibus, per Rubricas licet, nullo prorsus gaudent privilegio et celebrandae eo modo sunt, quo fieret, si circumstantia expositionis deesset, idcirco ad leges exigi debent pro votivis praescriptas, quin ob solemnitatem sacrae illius functionis obtinere valeant *Hymnum Angelicum et Symbolum*. Id aperte declarat *Instructio* verbis illis: „Saranno meramente votive senza Gloria, e Credo.“

18. Hic autem quaeri posset: num haec sanctio praeceptiva sit, ita ut, non repugnante Rubrica, Missae votivae de Sacramento dici omnino debeant, an potius facultativa et in arbitrio sit Celebrantis votivam dicere vel potius aliam, quae respondet Officio currenti? Dum integrum sanctionis contextum considero, haud agnosco praeceptum, simplicem video permis-

sionem, simplex consilium. Non enim dicit „Nei giorni dalle Rubriche permessi si celebreranno le Messe meramente votive“, quae dicendi formula secum ferret praeeptum; verum alia utitur, nempe „le Messe del SSmo. che si celebreranno nei giorni permessi dalla Rubrica, saranno etc.“, quod idem sonat, ac si diceretur: „li Sacerdoti che nei giorni permessi dalla Rubrica vorranno celebrare la Messa votiva del Sacramento etc.“, unde ponitur in facultate et arbitrio: et si quis velit ea occasione magis congruere, dum licet, Missam votivam, quod tamen non facile admitterem, cum maxime conveniat, ut Missam cum Officio concordet; attendi etiam debet quod sequitur: „Nelle altre Messe private correnti si aggiungerà l' Orazione del Sacramento“ quae sane generalis expressio sine ulla limitatione aut declaratione comprehendit etiam Missas, quae concordant cum Officio, celebratas in diebus, in quibus per Rubricas etiam Missae votivae permittuntur. Secus enim Instructio pugnet cum Rubrica, quae licet *Part. 1. tit. 4. num. 3.* permittat Missas votivas „pro arbitrio Sacerdotis, quocumque die officium non est duplex“, monet tamen „Id passim non fiat sine rationabili causa: et quoad fieri potest, Missa cum officio conveniat.“ Utique rationabilis causa intercedit, dum Oratio quadraginta horarum peragitur; *propterea tamen non inducitur obligatio et adhuc liberum est Sacerdotibus, Missas celebrare juxta Rubricae monitum, quae cum Officio concordant.*

19. Audiendus *Cavalerius*, qui *tom. 4. cap. 7. decret. 41. num. 2.* ad ea verba Instructionis. „Nei giorni permessi dalla Rubrica“, haec habet: „Hinc edocemur, quod ob expositionem SSmi. Sacramenti licet pro re

gravi factam nulla fit Rubricarum relaxatio super Missis privatis votivis; sed adhuc tantummodo dici valent iisdem diebus, quibus a Rubrica minime interduntur. Haud tamen dene-gaverim, expositionem esse satis rationabilem causam, quam Rubrica *4. num. 3.* expostulat, ut Missa SSmi. Sacramenti in tali circumstantia passim fieri valeat, etsi cum Officio minime conveniat. Quod saltem dictum sit pro iis diebus, quibus fit Officium de Feria et non est reassumenda Missa Dominicae, quae fuerit impedita: in aliis enim diebus, in quibus Missa propria recurrit, consultius erit incumbere ut plurimum Missae diei, quae, quoad fieri potest, debet cum Officio convenire, ob connexionem plurimam, quae juxta ordinem ab Ecclesia sapienter praescriptum Missam inter et Officium apparet constituta.“ Quamobrem in nostram is venit sententiam quoad Missas votivas, quae, licet rationabilis causa non desit, in facultate sunt non in praeepto.

20. Possunt ergo in iis diebus, in quibus Officium non est duplex aequae celebrari Missae votivae ac aliae Officio diei convenientes; quae tamen potestas non fit, dum Officium occurrit duplex aut de Dominica, quemadmodum etiam si incidant Octavae privilegiatae, Ferae et Vigiliae, in quibus Rubrica vetat Missas votivas et de requie celebrari. Solemnitas expositionis, causa gravis, publicum Ecclesiae bonum legem non solvunt; ideo Missae privatae celebrandae omnino sunt de Officio currenti cum commemoratione tamen Sacramenti, si hanc ritus admittat: lex tamen de commemoratione hujusmodi praeeptiva est pro Ecclesiis Urbis. Quamobrem *duo* adhuc quaerenda supersunt. *Primum* respicit qualitatem Missae, quae eam patitur; *Secundum*

ordinem quoad locum, quem eadem sibi vindicat.

21. Ad primum quod attinet, lex simplex est et absoluta, nullum ponit discrimen, nullam limitationem: „Nelle altre Messe private correnti si aggiungerà l' Orazione del Sacramento.“ Verum non ideo sequitur quod indistincte hujusmodi Missae possint commemorationem admittere, sed subintelligitur conditio, quamvis non verbis expressa, dummodo ritus et Officii qualitas id permittant. Etenim *Festa duplicia 1. et 2. classis* hujusmodi commemorationes addi non sinunt, ut jam declaraverat S. R. Congregatio „in una Canonorum Regularium Lateranensium 2. Decembris 1684, quippe ad Dubium: „An in Missa privata de Sancto duplici vel semiduplici, de quo tali die fit Officium, facienda sit commemoratio de SSmo. Sacramento exposito occasione quadraginta horarum“, respondit: „Posse, sed omittendam in Festis 1. et 2. classis.“ *A praesenti decreto*, ait *Cavalerius* tom. 4. cap. 7. decret. 35. num. 1.: „dispositio Instructionis limitationem recipit pro Festis 1. et 2. classis.“ Verumtamen quoad alios dies non impeditos post editam Instructionem non est amplius in arbitrio Sacerdotum illam addere vel omittere, ut significat dictio *posse*, qua utitur Decretum, sed pro Ecclesiis Urbis est in praeepto, nam positivum mandatum secumfert diversa dictio Instructionis, nempe, *si aggiungerà*. Alibi tamen, quoniam, ut alias notatum est, pro aliis Ecclesiis *Instructio* praeeptiva non est, sed directiva, juxta diversum Ecclesiarum morem, eadem commemoratio fieri poterit vel omitti, salva semper limitatione quoad duplicia primae vel secundae classis, quatenus obtineat.

22. Limitatio hujusmodi jam pridem regulae exceptionem portabat ex De-

Decreta authentica.

creto S. R. C. 7. *Augusti 1627.* Si quidem proposito Dubio: „*An Oratio: Deus refugium nostrum* etc., quando Sanctissimus eam pro re gravi dicendam jubet, dicenda sit etiam in Festis primae classis?“ responsum fuit: „non esse dicendam“; et quamvis Decretum loquatur tantum de duplicibus 1. classis, quia de his solummodo Sacra Congregatio rogabatur, ex more tamen insignium Ecclesiarum Urbis debet extendi ad duplicia 2. classis, veluti notat et probat Gavantus part. 1. tit. 9. num. 16. litt. I ad Rubr. Missal. Sac. Rit. Congregatio die 28. (verius 7.) *Augusti* omitti decrevit regulariter (dictio haec *regulariter*, non habetur nec in Dubio nec in Rescripto, forte eam adhibuit Cl. Auctor, quia juxta regulam omitti debet, nisi adeo urgeat necessitas, ut eam Superior praescribat sine ulla limitatione) praedictam Orationem in Festis 1. classis, in aliis vero 2. classis communior usus insignium Ecclesiarum urbis est, ut neque dicatur in Missis privatis nedum in solemnibus, a qua sola excluditur commemoratio de Festo simplici, quae consuetudo mihi placet.“ Equidem praefatum Decretum agit de una Oratione *Deus refugium nostrum* etc., verum intelligi debet de quacumque Oratione a Superiore praeepta pro re gravi, cur par sit pro singulis ratio, nisi in aliquo casu expresse Superior jubeat, ut etiam duplicia solemniora amplectatur. Quamquam non amplius est dubitandi locus, postquam, ut supra vidimus, Decretum *anni 1684*, quod circa unam de Sacramento commemorationem versatur, hanc etiam omitti debere in duplicibus 1. et 2. classis declarat. Et adhuc *in Aquis. die 16. Septembris 1742* ipsum confirmatum fuit sequenti responso: „Commemorationem de SSmo. Sacramento posse fieri in Missa de Festo duplici, non tamen primae vel

secundae classis declaravit jamdudum Sacra haec Congregatio.“

23. Numquid autem omnia duplicia primae et secundae classis excipiuntur a regula? Attende Decretorum verba. Non enim in his occurrit dictio tantum *duplicia*, verum alia, *Festa duplicia*: Idcirco limitatur exceptio ad Festa Sanctorum, quae celebrantur sub ritu duplici 1. vel 2. classis: non autem extendenda est ad Dominicas 1. vel 2. classis, quae plures Orationes admittunt, aut ad alia quaecumque Officia privilegiata, quae, licet ferialia sint, excludunt tamen etiam duplicia 1. classis. Siquidem horum privilegium in eo residet, ut non sint omittenda, etiamsi incidant cum Festis 1. vel 2. classis, quae propterea sunt transferenda: caeterum quoad ritum illis cedunt et multo inferiori peraguntur: quare sicuti eorumdem Missa plures Orationes et Commemorationes admittit, nec respuit Collectas ex Superiorum mandato addititias, ita etiam non rejicit illam de SSmo. Sacramento, ubi est Oratio quadraginta horarum.

24. Id verum est; nihilominus addit *Cavalerius loc. cit. num. 3*: „Ab hac tamen lege lubentes excipimus Dominicam Palmarum atque Vigiliam Pentecostes, non ob privilegium contra Festa quaecumque, sed quia earum Missa per Rubricas adeo donata est privilegio unice Orationis, ut etiam occurrentium simplicium commemorationem expellat, non leve utique argumentum pro exclusione commemorationum aliarum omnium arbitrarium et de mandato, ac per consequens etiam illius de SSmo. Sacramento.“ Auctoris sententia fines privatae opinionis non excedit, etiamsi valida ininitatur ratione: modo tamen robor acquirit et certa evadit, postquam Sac. Rit. Congregatio omnem quaestionem

solvit. Etenim *in Aque. 3. Martii 1761* proposito Dubio: „In Missa Vigiliae Nativitatis haec verba, quae post collectam leguntur“, et dicitur haec Oratio tantum „excluduntne Orationes a Superiore praeceptas, v. g. pro pace, pro aeris serenitate etc.“ et Sac. Congregatio respondit: „In Missae Vigiliae Nativitatis debent omitti Orationes a Superiore praeceptae, v. g. pro pace, pro aeris serenitate; ob paritatem rationis Decretum comprehendit etiam Dominicam Palmarum ac Vigiliam Pentecosten, in quibus proinde, ut in Vigilia Nativitatis, commemoratio SSmi. Sacramenti omitti debet. *Excipiuntur tamen Missae solennes expositionis et repositionis ex altera Instructionis regula*, ut supra vidimus.

25. Ad alteram quaestionem quod attinet *de ordine et loco*, quem praecepta commemoratio SSmi. Sacramenti sibi vindicat, clara est sanctionis regula, quae jubet eam addi: „dopo le prescritte dalle Rubriche“ Sac. Rit. Congregatio in „Camerin. die 23. Martii 1709 *interrogata*: An collecta SSmi. Sacramenti in expositione quadraginta horarum vel quando dicitur in omnibus tertiis Dominicis mensis, dici debeat primo loco post Orationem Missae currentis vel ultimo loco post Orationes?“ probe distinguens inter Missam solemnem et privatas, servandam esse Instructionem Clementinam edixit; ac propterea quoad privatas ordinem a Rubrica *titul. de commemorationibus* §. 5. praescriptum, ubi dicitur, quod *Orationes assignatae dicantur ante Orationes votivas*, ut enim ait *Gavantus* ad hunc Rubricae locum: „Praecedunt quaecumque Orationes, quae ab Ecclesia certum habent locum.“ Quod autem disponit Rubrica de Orationibus votivis, idipsum obtinet quoad Orationes de mandato Superiorum addendas, quae nihil commune habent

cum Officio et Missa diei. Quae tamen ratio non valet in nostro casu quoad Missas solennes, tum quia Pontifex ob publicam Ecclesiae causam aliter jubet, regulae derogando, tum quia Missa solennis de die succedit loco votivae, quae celebranda foret, nisi qualitas Officii currentis obstaret.

26. Quamobrem in Missis privatis prius legendae erunt nedum commemorationes Dominicae, Octavarum, Vigiliarum, Simplicium, si quae occurrunt, sed etiam, quae juxta temporum contingentiam a Rubricis demandantur, licet in arbitrio sit Sacerdotis unam potius, quam aliam ex praescriptis seligere: deinde vero ultimo loco illa de SSmo. Sacramento. Siquidem commemorationes sive taxative sive ad Sacerdotis libitum, ut supra, praescriptae, pertinent ad Missam diei, hinc primum ac nobiliorem locum assequi debent relate ad commemorationem Sacramenti, quae est addititia, et quamquam ex mandato non omittenda, non pertinet ad Officium diei nec subrogari potest alteri a Rubrica praescriptae et ne tertiae quidem, quae quandoque ad libitum assignatur. S. R. Congregatio aperte declaravit *sub die 17. Augusti 1709* per modum praecepti et obligationis loco tertiae Orationis ad libitum, substitui non posse Orationem de Superiorum mandato et hanc legendam esse post illam.

27. Sciscitatur *Cavalerius*: curnam Collecta a Superiore praescripta nequeat dici loco alterius ad libitum? et dubium solvit, rationem afferens, quia „tam demandata, quam, quae juxta Rubricas est ad libitum, sunt in praecepto: unde neutra omitti potest. Quae enim ad libitum dicitur, non ita ad libitum est, ut pro placito recitari aut omitti queat, sed solum quia unam potius, quam aliam ad arbitrium Sacerdos potest dicere: arbitrium quidem ferri potest in Orationem quam-

libet, unde absolute etiam in Orationem, quae demandari contigerit. Sed hoc ipso, quod demandata est, in eadem amplius ferri nequit, quia statim haec intelligitur in praecepto; et est demandata ultra praescriptas per Rubricam, quas inter enumeratur etiam tertia ad libitum“; tom. 2. cap. 11. decret. 2. num. 9.

28. Ne tamen nimis hanc regulam extendas, amandans commemorationem Sacramenti post Orationes omnes ad libitum: non enim omnes Orationes ad libitum sunt in praecepto. Ait Rubrica *part. 1. tit. 9. §. 12*: „in Festis simplicibus et Feriis per annum, nisi aliter in locis propriis notetur, dicuntur tres, ut in semiduplicibus aut quinque; possunt etiam septem ad libitum.“ Siquidem haec Rubrica partim praeceptiva est, partim facultativa; praeceptum imponit quoad tres Orationes, in arbitrio et facultate Sacerdotis relinquit alias addere usque ad septem. Cum autem Instructio ponat commemorationem Sacramenti *dopo le prescritte dalla Rubrica*, non aliter intelligenda est, quam de iis, quae sunt in praecepto, quamvis Sacerdos pro tertia possit quam mavult seligere. Quod si is pro sua devotione velit et alias addere, haud poterit postremo illam dicere de Sacramento, quae ponenda erit immediate post tertiam et prima erit inter illas, quae sunt ad libitum Sacerdotis et proinde dici possunt vel omitti. Quod si e Superiorum mandato alia sit addenda Oratio, illa de Sacramento antecellit: primumque occupare locum debet post praescriptas a Rubrica, quemadmodum jubet Instructio verbis illis *dopo le prescritte dalla Rubrica*.

29. Numquid vero eadem servandae sunt regulae in *Missis solennibus*? Discrimine est opus. Locum habere nequeunt in Ecclesiis Urbis, pro quibus in praecepto est Missa votiva de

Sacramento in diebus expositionis: et quamvis alia in ejus locum succedat in diebus exceptis, ejusdem commemoratio fieri praecipitur sub unica conclusione, ut supra notatum est ad §. 12. Quod si sermo transferatur ad alias Ecclesias extra Urbem, pariter distinguendum est. Aut agitur de Ecclesiis, in quibus fit expositio pro Oratione quadraginta horarum et hae regulas servant ab Instructione praescriptas, et per has satis provisum est: aut tam in eadem, quam in aliis solemnibus expositionibus diversam tenent rationem quoad Missas solemnes, celebrando coram Sacramento semper Missam de die cum ejusdem commemoratione; et hoc in casu eadem methodus servanda est in Missis privatis; solummodo in hoc diversificat, quod in duplicibus 1. et 2. classis commemoratio Sacramenti omittitur quoad Missas privatas, quoad solemnes vero dicitur sub unica conclusione.

30. Decidendi rationem praebent duo Sac. Rit. Congregationis Decreta. Unum est in *Brugen. diei 11. Augusti 1736*, alterum in *Mechlinien. diei 6. Aprilis 1737*. Dubium erat tam pro parte Episcopi et Capituli Ecclesiae Brugen. quam pro parte Cardinalis de Alsatia Archiepiscopi Mechlinien: „An, dum Missa cantatur coram Venerabili Sacramento in Altari exposito, debeat fieri commemoratio de Venerabili ante omnes alias commemoraciones; an post omnes Orationes de praecepto dicendas? Item, an eadem commemoratio possit vel fieri debeat in Festis 1. vel 2. classis?“ Et utrique responsum fuit: „Esse faciendum commemorationem de Sacramento post alias omnes orationes de praecepto et in Missis solemnibus celebrandis in Festis 1. et 2. classis esse eandem commemorationem faciendam sub unica conclusione.“ Corrigen- dum est *Cavalerius*, qui *tom. 4. cap. 7.*

decret. 37 et 38. refert haec duo Decreta, ac si essent dispositione diversa, cum revera iisdem identificis verbis constant.

31. Quaerit *Cavalerius*, cum haec duo Decreta commemorationem SSmi. Sacramenti ad ultimum locum amandent et in solis duplicibus 1. et 2. classis eam collocent post Orationem diei sub unica conclusione, quandoquidem *Clementina Instructio* nedum in Festis 1. et 2. classis, sed etiam in Dominicis et Feriis privilegiatis jubeat eandem conjungi cum Oratione diei? Recte habet, quia *Clementina Instructio agit de expositione quadraginta horarum pro publico Ecclesiae bono in Urbe peragenda*: hinc jubet, Missam votivam pro re gravi, quae si dici nequeat, repugnante Rubrica aut ejusdem Instructionis regula, vult saltem, ut non deperat commemoratio, quae ad salvandam unitatem conjungenda est Orationi diei. Et haec est causa, ob quam nedum in Festis 1. et 2. classis, sed in diebus omnibus etiam ferialibus, quae Missam votivam de Sacramento non admittunt, ejusdem commemoratio sub eadem conclusione cum Oratione diei terminanda decernitur. Haud proinde dubitarem, quod, non obstantibus praefatis Decretis, eadem servanda esset regula etiam extra Urbem quoad Ecclesias, quae methodum servant ab Instructione praescriptam et in aliis solemnibus expositionibus, dummodo vere concurrant causa gravis et publicum Ecclesiae bonum, juxta ea, quae alibi dicta sunt.

32. Verum duo illa Decreta supra relata non disponunt de Sacramento exposito aut pro Oratione quadraginta horarum aut pro re gravi, supponunt insuper Missam semper esse de die; quamobrem cum commemoratio Sacramenti non succedat loco Missae votivae pro re gravi, bene stat, ut

postremum locum obtineat tamquam addititia post Orationes de praecepto, etiam in Dominicis et Feriis privilegiatis, quae plures Orationes admittunt. In Festis vero duplicibus 1. et 2. classis ideo decernitur, ut eadem commemoratio conjungatur Orationi diei, quia hujusmodi Festa unicam tantum habere debent Orationem, saltem in Missa solemnibus, quae, etiamsi sit dupl. 2. classis, respuit tamen commemorationem simplicis, quae tantum fit in Missis privatis. Quod si Festum 1. vel 2. classis cadat in Dominica, de qua omittenda nunquam est commemoratio, Oratio de Sacramento erit conjungenda cum Oratione Dominicae, salva tamen regula Instructionis quoad Ecclesias Urbis, ut supra notatum est ad §. 12.

33. Tandem, ut ad privatas Missas redeamus, duo adhuc quaerenda sunt. *Primum*: num haec admittere debeant commemoracionem SSmi. Sacramenti publice expositi, sed non pro Oratione quadraginta horarum? *Posse fieri* respondit S. R. C., sed non in Festis 1. vel 2. classis, ut supra notatum est: unde patet id relinqui in arbitrio Celebrantis, cum dictio *posse facultativa* sit, non praescriptiva. Imo et facultas extenditur etiam ad *expositiones cum Pyxide velata, si hae fiant pro gravi causa et publico Ecclesiae bono*, ut S. R. Congr. respondit in *Wersavien. 3. Septembris 1747 ad Dub. 9 et 10*. Quamobrem si expositio Sacramenti in Pyxide fiat ob causam privatam, puta ob infirmitatem aut tribulationem alicujus privatae personae, facienda non erit commemoratio, bene vero, si expositio fiat pro publica causa. Addam ego: nec faciendum esse, etiamsi Sacramentum exponatur cum Ostensorio, sed velato sub umbella ex causa privata. Eadem quippe occurrit ratio, si ad faciendam commemorationem intercedat oportet causa publica.

34. Alterum est, quod etiamsi celebratur Missa de die sub ritu duplici, non est adjiciendum *Symbolum* ratione solemnibus expositionibus quadraginta horarum. De Missis votivis clara est Instructionis regula, quae jubet, ut celebrentur *sine Gloria et sine Credo*: quoad alias Missas currentes urget Decretum in una *Canonicorum Regularium Lateranensium diei 2. Decembris 1684*. Dubium erat: „Praescribit Rubrica Missalis dicendum *Credo* in Missis votivis, quae pro re gravi aut publica Ecclesiae causa celebrantur: propterea quaeritur: an dicendum sit in Missis privatis tam de Sacramento, quam de sancto duplici (cui aliter non competit), quae celebrantur in Ecclesiis, ubi adest SSmum. Sacramentum expositum occasione quadraginta horarum?“ absolute responsum fuit *Negative*. Nam si ob solemnitatem expositionis ob gravem causam et publicum Ecclesiae bonum haud licet adjicere *Hymnum Angelicum et Symbolum* Missis votivis privatis de Sacramento, multo itaque minus id poterit in Missis propriis Officio respondentibus, quae propterea dicenda erunt eodem prorsus ritu et modo, ac si non esset expositum Sacramentum, solummodo addita commemoratione de eodem.

§. XVIII.

»II Celebrante, dovendo portare il
»Sanctissimo in Processione, sarà ve-
»stito con piviale bianco, quando non
»abbia celebrato con paramenti di altro
»colore; che in tal caso continuerà il
»colore della Messa; il velo umerale
»però sarà di color bianco in qualsi-
»voglia caso, che debba portarsi il
»Sacramento, anche nel Venerdì Santo;
»e li paramenti dei Ministri sacri sa-
»ranno del colore del Celebrante, come
»sopra. Parimenti il Pallio dell' Altare,
»dove sta l' Esposizione, sarà sempre